

Dret de vaga

Què és el dret de vaga?

La vaga és una **cessació col·lectiva i concertada del treball**. Pot ser total o parcial, i la duu a terme un grup o una col·lectivitat de treballadors/es per **pressionar la contrapart en defensa** de les seves **reivindicacions**.

El **dret de vaga** és un **dret bàsic de titularitat individual i d'exercici col·lectiu** que les persones treballadores tenim per defensar els nostres interessos legítics.

La regulació del dret de vaga a l'Estat espanyol

A l'Estat espanyol tant el marc normatiu com la doctrina del Tribunal Constitucional (TC) regulen el dret de vaga. L'article 28.2 de la Constitució espanyola (CE) el reconeix com un **dret fonamental**, amb el límit que la llei que en

reguli l'exercici estableixi **garanties per assegurar els serveis essencials a la comunitat**:

Es reconeix als treballadors el dret a la vaga per a la defensa dels seus interessos. La llei que reguli l'exercici d'aquest dret establirà les garanties que calguin per tal d'assegurar el manteniment dels serveis essencials de la comunitat.

Cal assenyalar que ara per ara no hi ha cap llei que reguli aquests serveis essencials.

El dret fonamental de vaga i els serveis mínims

Els serveis essencials per a la comunitat i la manera com es concreten quan es fixen els serveis mínims en cas que s'exerceixi el dret de vaga han provocat molts problemes

perquè no existeixen normes que ho regulin. La doctrina del TC entén que, perquè un servei sigui essencial, ho han de ser els béns i els interessos que satisfà. Cal considerar béns i interessos fonamentals els drets fonamentals, les llibertats públiques i els béns protegits constitucionalment: la vida, la salut i la satisfacció de necessitats bàsiques de la persona (Sentència del TC 43/1990, de 15 de març). Així doncs, **d'acord amb aquesta doctrina es pot descartar que fer classes sigui un d'aquests serveis mínims essencials.**

Aquestes garanties no poden buidar el contingut del dret de vaga o fer-lo impracticable (Sentència TC 11/1981, de 25 d'abril). Com que és un dret fonamental, no pot ser limitat per un altre dret. **No es pot pretendre que hi hagi normalitat:** l'exercici d'un dret fonamental comporta l'existència de situacions d'incomodat per als ciutadans que utilitzin el servei.

A Catalunya és el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies qui dicta les ordres sobre serveis mínims. Generalment, les que s'han dictat arran de les vagues d'ensenyament han obligat a romandre al centre educatiu el director/a o una persona de l'equip directiu, una persona del PAS i un docent/a, segons un nombre de grups variable i el nivell educatiu.

D'altra banda, el dret al treball no pressuposa el dret dels pares i mares a deixar els seus fills i filles durant la vaga en un centre escolar per conciliar la vida laboral dels primers amb la seguretat dels segons.

Per a USTEC-STEs, com que no hi ha cap llei que reguli els serveis essencials, no seria necessari establir serveis mínims quan es convoca una vaga en el sector de l'ensenyament públic no universitari. Per tant, no es pot imposar que l'alumnat rebi continguts lectius.

Les propostes de serveis mínims del Departament d'Educació no compleixen el principi de proporcionalitat. S'imposen sacrificis al professorat que vol exercir el seu dret de vaga, sense justificar que siguin necessaris per a la protecció d'altres béns o drets. Aquestes propostes del Departament, que en part són recollides per les ordres del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies **per "assegurar el dret al treball dels pares i mares"**, no tenen legitimació constitucional i vulneren drets fonamentals internacionalment reconeguts.

Qui pot convocar vaga?

La convocatòria de vaga pot ser acordada pels representants dels treballadors/es, pel personal d'una empresa mitjançant una decisió adoptada en assemblea o per les **organitzacions sindicals** de l'àmbit laboral afectat per la vaga.

Si la vaga incideix en qualsevol mena de servei públic, la comunicació de la declaració de vaga, el preavis, s'ha de fer a l'autoritat laboral almenys amb 10 dies naturals d'antelació (article 4 del Reial decret llei 17/1977, de 4 de març, sobre relacions de treball [RDLRT]).

Els treballadors o treballadores poden secundar una vaga que no ha estat convocada?

No. El dret de vaga és un dret de titularitat individual però d'exercici col·lectiu. Si no hi ha convocatòria, no anar a la feina es pot considerar una falta d'assistència injustificada i suposarà una **reducció proporcional de sou i una possible falta lleu**. Per la comissió de faltes lleus es poden arribar a imposar sancions, com ara la **suspensió de funcions**, amb **pèrdua de retribucions, fins a quinze dies i l'amonestació** (articles 5 i 12 del Decret 243/1995, de 27 de juny, pel qual s'aprova el Reglament de règim disciplinari de la funció pública de l'Administració de la Generalitat de Catalunya).

Conseqüències de l'exercici de dret de vaga

L'exercici del dret fonamental de vaga implica la **suspensió del contracte de treball o de la relació de servei i limita la llibertat de l'empresari/a** o, en el nostre cas, l'Administració educativa ocupadora (Sentència TC 11/1981, de 25 d'abril). Per analogia, es pot afirmar que la llibertat del director/a d'un centre educatiu queda igualment limitada, ja que el seu poder en relació amb el professorat queda en suspens i no seria ajustat a dret que, per exemple, demanés als treballadors i treballadores que no s'adherissin a la vaga.

Amb aquesta suspensió contractual **es perd el dret de percepció salarial** mentre duri la vaga, i el treballador

deixa de percebre la part proporcional de les pagues extraordinàries.

USTEC-STEs (IAC) HA DEMANAT SEMPRE QUE ELS DINERS QUE L'ADMINISTRACIÓ DEIXA DE PAGAR ALS I LES DOCENTS ES REINVERTEIXIN EN RECURSOS PER ALS CENTRES.

La decisió de fer vaga pot ser espontània?

Sí. Un cop convocada, l'exercici del dret de vaga per part de les treballadores i treballadors no ha de comunicar-se amb cap mena d'antelació. De fet, es pot anar a treballar i, espontàniament, adherir-se a la vaga després.

El director/a del centre farà el que cregui més oportú per tal de complir amb l'obligació de comunicar al Departament d'Educació quin n'ha estat el seguiment. Tanmateix, **en cap cas podrà vulnerar els drets del professorat** fent pública, per exemple, una llista de qui farà vaga o no. De la mateixa manera, vulnera el dret fonamental de vaga dels companys i companyes que en fan ordenar que el professorat que no la secundi imparteixi classes als grups dels vaguistes en els horaris d'aquests últims. Aquesta conducta seria sancionable.

Les persones treballadores que fan vaga tenen dret a fer-ne publicitat de manera pacífica i a recollir fons per al seu manteniment (article 6.6 del RDLRT). Està prohibit coaccionar ningú perquè se sumi a l'aturada (art. 315.3 DEL

CP). El centre educatiu ha de mantenir-se obert perquè els companys i companyes que no fan vaga puguin exercir el seu dret a treballar i perquè es puguin complir els serveis mínims. És possible que, a títol orientatiu i no pas obligatori, la direcció sol·liciti qui farà vaga per organitzar els serveis mínims.

USTEC-STEs (IAC) DEMANA ALS I LES DOCENTS QUE DENUNCIEU I ENS FEU SABER QUALSEVOL VULNERACIÓ DEL VOSTRE DRET DE VAGA SI EN EL VOSTRE CENTRE ES PRODUËIX AQUESTA PRÀCTICA

I l'alumnat?

L'alumnat té el dret a expressar-se, a reunir-se i a no assistir a classe per protestes i reivindicacions justificades, si aquesta falta ha estat fruit del dret de reunió i s'ha comunicat prèviament a la direcció del centre (articles 13 i 15 del Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya).

L'article 8 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació (LODE), garanteix, a partir de 3r d'ESO, el dret dels estudiants a **no assistir col·lectivament a classe** com a resposta a les convocatòries de "vaga".

El Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, sembla condicionar l'exercici d'aquest dret al fet que estigui previst en les normes d'organització i funcionament de cada centre (article 24.2):

2. Les normes d'organització i funcionament del centre, a més del que preveu l'apartat e) de l'article 19.1, han de preveure mesures correctores referides a les faltes injustificades d'assistència a classe i de puntualitat. Així mateix, poden determinar que, a partir del tercer curs de l'educació secundària obligatòria, les decisions col·lectives adoptades per l'alumnat en relació amb la seva assistència a classe, en exercici del dret de reunió i prèviament comunicades a la direcció del centre i es disposi de la corresponent autorització dels pares, mares o tutors, no tinguin la consideració de falta...

Tanmateix, el mateix Departament d'Educació ha aclarit que si aquestes normes internes no ho determinen, el règim que s'ha d'aplicar és el de la LODE (Síndic Resolució - AO - 07742/2012). A més, el Tribunal Suprem va dictar una sentència que, tot i que de moment no constitueix jurisprudència, reconeix, a partir de 3r d'ESO, el dret dels i els alumnes a **no assistir col·lectivament a classe sense permís patern** (Sentència del Tribunal Suprem 5389/2014).

D'acord amb els articles 13.1 i 16 del Reial Decret 732/1995, de 5 de maig, sobre els drets, deures i normes de convivència dels alumnes de centres sostinguts amb fons públics, **no es poden posar exàmens ni imposar sancions als alumnes per haver exercit el seu dret a la no assistència col·lectiva a classe**. Tampoc se'ls pot demanar dades personals per assistir a una assemblea o secundar una vaga.

